

***Raportul Serviciului Fiscal de Stat privind
activitățile de minimizare a practicii de achitare a
salarilor „în plic” și a muncii „la negru” pentru 6
luni ale anului 2022***

Regulamentul comun privind activitatea echipelor multidisciplinare, aprobat prin ordinul comun IFPS nr.393, ISM nr. 12-a, IGP nr. 82, CNSM nr.150 din 05.05.2015, Serviciul Fiscal de Stat (SFS), Inspectoratul de Stat al Muncii (ISM), Ministerul Afacerilor Interne (MAI) și Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova (CNSM)

Raportul Serviciului Fiscal de Stat de minimizare a practicii de achitare a salariilor „în plic” și a muncii „la negru”, realizate de grupurile multidisciplinare pentru 6 luni ale anului 2022

Activitatea Serviciului Fiscal de Stat este orientată spre realizarea obiectivelor ce-i revin, prin crearea de condiții contribuabililor pentru conformare la respectarea legislației.

Serviciul Fiscal de Stat în vederea verificării respectării legislației în domeniul raporturilor de muncă și protejării drepturilor salariaților, precum și întreprinderii măsurilor de prevenire și contracarare a fenomenului muncii „la negru” și a practicii de achitare a salariilor „în plic”, în scopul realizării obiectivelor strategice prevăzute în Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022 aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.235 din 13.10.2021 a întreprins un șir de acțiuni conform competențelor.

Prioritatea de bază a Serviciului Fiscal de Stat este ca acțiunile de conformare voluntară întreprinse să contribuie la majorarea nivelului de respectare a legislației de către contribuabili, astfel încât acțiunile de control să fie reduse la minim.

Astfel, acțiunile întreprinse de către Serviciul Fiscal de Stat au fost orientate spre prevenirea și instrumentarea, în cooperare cu organele semnatare ale Regulamentului comun privind activitatea echipelor multidisciplinare, a cazurilor de utilizare a muncii ”la negru”, respectiv prin desfășurarea controalelor ce au vizat identificarea și sancționarea cazurilor de utilizare a muncii (ne)subdeclarată cât și acțiuni de conformare și informare a contribuabililor.

Prin implementarea activităților de conformare Serviciul Fiscal de Stat își propune crearea unui climat bazat pe încredere și respect reciproc în relația cu contribuabilii și informarea permanentă a contribuabililor privind politica și strategia sa de dezvoltare.

În scopul continuării acțiunilor de conformare voluntară și forțată și informare a cetățenilor privind riscurile fenomenului „salariului în plic” și „muncii la negru” Serviciul Fiscal de Stat a elaborat Planul de acțiuni de prevenire și combatere a fenomenului muncii ne(sub)declarată ”Declară, Achită Legal Salariul” SFS2022 aprobat prin Ordinul SFS nr.255 din 08.06.2022 care va fi implementat pe parcursul anului 2022.

Planul de acțiuni ”DALS”SFS2022 pentru anul 2022 prevede acțiuni de asistență și sprijin pentru contribuabilii care execută la timp și în volum deplin obligațiile fiscale, precum și politici de identificare și descurajare a contribuabililor care se eschivează conștient de la plata impozitelor, taxelor și altor plăți obligatorii. De asemenea, Programul stabilește procedura de monitorizare a contribuabililor cu aplicarea tratamentelor de conformare.

Scopul planului de acțiuni constă în creșterea gradului de conformare a contribuabililor din domeniile de activitate economică cu risc sporit de utilizare a muncii ”la negru” și/sau a achitării salariilor în plic prin activități de monitorizare, supraveghere și control, sensibilizarea reprezentanților legali și actorilor sociali implicați.

Acțiunile de conformare voluntară vor cuprinde patru eșantioane semnificative de contribuabili care își desfășoară activitatea în domeniul securității private (servicii de pază, servicii privind sistemele de securizare), servicii de reparație/proiectare, construcția și reparația drumurilor, servicii de amenajare a teritoriului și întreținere a obiectelor, prestate în baza contractelor de achiziții publice, fabricarea pâinii, fabricarea prăjiturilor și a produselor proaspete de patiserie, activități poștale și de curier. Monitorizarea contribuabililor selectați ne va permite să identificăm în timp real numărul real al angajaților, fondul de remunerare și obligațiilor aferente plăților salariale.

Astfel, pe parcursul a 6 luni ale anului de gestiune de către Serviciul Fiscal de Stat au fost întreprinse diverse măsuri cu scopul:

- descurajării fenomenului utilizării muncii ne/subdeclarate prin constatarea și sancționarea cazurilor de încălcare a legislației în domeniul muncii;
- asigurării unui cadru legal legislativ care să contribuie la diminuarea fenomenului muncii la negru și achitarea salariilor în plic, consolidarea metodelor și instrumentelor Serviciul Fiscal de Stat de detectare a cazurilor de utilizare a muncii ne/subdeclarate;
- consolidării interacțiunii între autoritățile responsabile de procesul de combatere a muncii ne/subdeclarate.

Obiectivul principal al Planului „Declară Achită Legal Salariul” SFS 2022 reprezintă conformarea voluntară a contribuabililor la declararea reală a plăților salariale achitate angajaților cu calcularea și achitarea obligațiilor ce le revin conform prevederilor legale.

Astfel, în scopul descurajării fenomenului utilizării muncii ne(sub)declarate trimestrial/lunar vor fi selectați și monitorizați contribuabilii înregistrați în calitate de plătitori TVA care declară salarii mai joase decât salariul minim garantat angajaților săi și care declară livrări considerabile fără declararea angajaților.

✓ Conlucrarea Serviciului Fiscal de Stat cu Inspectoratul de Stat al Muncii.

Sub aspectul realizării obiectivului privind consolidarea interacțiunii între autoritățile responsabile de procesul de combatere a muncii ne(sub)declarate și anume conlucrarea Serviciului Fiscal de Stat cu Inspectoratul de Stat al Muncii, în semestrul I al anului 2022, urmau a fi efectuate 59 controale conform graficului controalelor comune la contribuabilii identificați în rezultatul contrapunerii planurilor de control a Serviciului Fiscal de Stat cu Inspectoratul de Stat al Muncii (8 controale DGACM și 51 controale la DGControl).

Ca rezultat pentru 6 luni 2022 de către Serviciul Fiscal de Stat au fost efectuate 50 de controale din Lista contribuabililor care au fost identificați în rezultatul contrapunerii planurilor de control, în vederea controalelor comune cu Inspectoratul de Stat al Muncii în anul 2022 (6 controale DGACM și 44 controale la DGControl).

La data de 30.06.2022 din 50 de controale finisate au fost adoptate 17 decizii asupra cazului de încălcare a legislației privind plățile salariale cu calcularea suplimentară a obligațiilor aferente plăților salariale în sumă de 2 376 060 lei. Celelalte cazuri de încălcare fiscală vor fi examinate în termenii prevăzuți de legislație conform prevederilor art. 246 din Codul fiscal.

Din 59 de controale comune planificate, 50 controale au fost efectuate de către funcționarii fiscali, inclusiv de comun acord cu funcționarii Inspectoratului de Stat al Muncii -21 controale, în lipsa participării reprezentanților Inspectoratului de Stat al Muncii - 29 controale.

În perioada de referință de către Serviciul Fiscal de Stat au fost examinate 41 petiții recepționate de la cetățeni privind invocarea încălcărilor legislației de către angajatori în domeniul raporturilor de muncă, care au fost readresate spre examinare conform competenței Inspectoratului de Stat al Muncii.

De către Serviciul Fiscal de Stat și Inspectoratul de Stat al Muncii a fost încheiat Acordul nr. 09 din 18 mai 2022 privind accesul la Sistemul Informațional al Serviciului Fiscal de Stat.

✓ Conlucrarea Serviciului Fiscal de Stat cu Casa Națională de Asigurări Sociale.

În scopul executării prevederilor din Acordul de colaborare privind schimbul de informații dintre Serviciul Fiscal de Stat și Casa Națională de Asigurări Sociale nr. 2 și nr. 27-02/22 din 09.02.2022 de către Serviciul Fiscal de Stat au fost identificați 523 contribuabili (105 contribuabili pentru perioada ianuarie – decembrie 2021 și 42 contribuabili pentru luna ianuarie 2022, 75 de contribuabili pentru luna martie 2022,

222 contribuabili pentru luna aprilie 2022, 79 contribuabili pentru luna mai 2022) care au admis erori în darea de seamă privind reținerea impozitului pe venit, a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală și a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii calculate și respectiv au fost aplicate măsuri de conformare voluntară față de contribuabilii la care au fost stabilite erori la perfectarea dărilor de seamă, manifestate prin contactarea contribuabililor (prin intermediul scrisorilor, telefonului sau e-mailului etc.), în scopul prezentării corectărilor de rigoare (notele nr.26-10/305-589 din 28 martie 2022, nr. 26-10/3-05-783 din 20.04.2022, nr. 26-10/3-05-887 din 10.05.2022, nr. 26-10/3-05-978 din 23.05.2022, nr. 26-10/3-05-1001 din 24.05.2022, nr. 26-10/3-05-1238 din 21.06.2022, nr. 26-10/3-05-1213 din 21.06.2022, nr. 26-10/3-05-1167 din 16.06.2022).

✓ Conlucrarea SFS cu ISM, CNAS, CNAM privind utilizarea informației din Registrul de evidență a zilierilor pentru realizarea acțiunilor de informare a beneficiarilor de lucrări și a persoanelor fizice (zilieri).

Pentru perioada 01.01.2022-30.06.2022 de către Serviciul Fiscal de Stat au fost întreprinse măsuri de conformare voluntară a contribuabililor beneficiari de lucrări ocazionale prin efectuarea vizitelor fiscale și remiterii scrisorilor de conformare în adresa contribuabililor ce utilizează munca zilierilor.

Astfel, beneficiarilor serviciilor prestate de zilieri li s-a solicitat să informeze persoanele fizice cu privire la normele legale. De asemenea, angajații Direcțiilor deservire fiscală au informat telefonic persoanele fizice /zilieri despre normele legale, cu suportul după caz a APL. În total pentru perioada nominalizată, CNAS a prezentat lunar în adresa SFS lista cu 988 persoane care au calitate de zilier și nu au achitat contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii din activitatea cu caracter ocazional.

De către SFS au fost aplicate măsuri de conformare voluntară prin efectuarea vizitelor fiscale la 14 contribuabili beneficiari de lucrări (201 zilieri restanțieri) și informarea a 911 de persoane fizice cu privire la normele prevăzute de legislație (nota nr. 26-10/3-07-350 din 14.02.2022, nota nr.26-10/3-07-625 din 29.03.2022, nota nr.26-10/3-07-702 din 11.04.2022, nota nr.26-10/3-07-1025 din 27.05.2022, nota nr.26-10/3-07-1325 din 30.06.2022).

Pentru promovarea politicilor de educație juridică și civică a salariaților, informarea și consultarea celor interesați în aplicarea corectă și eficientă a legislației în domeniul relațiilor de muncă, precum și pentru asigurarea transparenței activității, de către SFS au fost realizate acțiuni informative și de sensibilizare, cum ar fi:

- efectuarea vizitelor fiscale la 3 133 agenți economici (21 vizite fiscale efectuate de către DGACM și 2 112 vizite efectuate de către DGDF) inclusiv la 73 contribuabili care au înregistrat livrări semnificative fără declararea angajaților sau au declarat salarii angajaților săi mai mici decât cuantumul minim garantat în sectorul real;

- organizate și desfășurate 32 seminare pentru angajați și angajatorii din sectoarele cu risc înalt de neconformare privind aplicarea legislației;

- desfășurarea a 2 instruirii pentru 430 funcționari din cadrul DGDF și DGACM privind obiectivele și implementarea acțiunilor de prevenire și combatere a fenomenului muncii ne(sub)declarate pentru perioada A/2022.

În rezultatul activităților desfășurate de către Serviciul Fiscal de Stat, pentru 6 luni ale anului 2022, au fost stabilite încălcări ale legislației în domeniul raporturilor de muncă (diminuarea fondului de salarizare, impozitului pe venit, contribuțiilor de asigurări sociale și primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală).

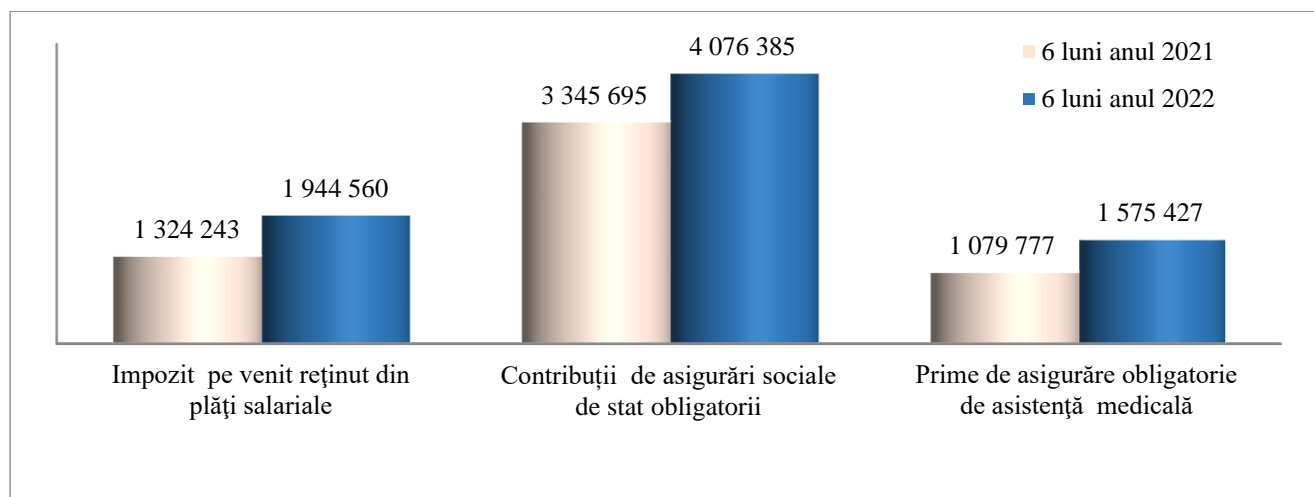
Astfel, au fost adoptate **98 de decizii** asupra cazului de încălcare a legislației, inclusiv referitor la încălcările ce vizează corectitudinea calculării și achitării plăților salariale, impozitelor și defalcărilor aferente acestora.

În consecință, au fost calculate suplimentar la buget obligații aferente plăților salariale: impozitul pe venit, contribuțiile de asigurări sociale, prime de asigurare obligatorie de asistență medicală, penalități și amenzi în sumă totală de **11 771 798 lei** din ele achitate **9 028 425 lei**.

Pentru încălcarea prevederilor legislației în vigoare aferente raporturilor de muncă, conform deciziilor adoptate s-a calculat suplimentar pentru plata la buget:

- ✓ impozit pe venit reținut din plățile salariale în sumă de **1 944 560 lei**;
- ✓ contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii în sumă de **4 076 385 lei**;
- ✓ prime de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă de **1 575 427 lei**;
- ✓ penalități și amenzi aplicate **4 175 426 lei**.

Tabelul nr. 1 – sumele calculate în rezultatul controalelor, cu referire la încălcările prevederilor legislației în vigoare ce vizează raporturile de muncă, 6 luni ale anului 2022 comparativ cu 6 luni ale anului 2021, lei.



Astfel, pentru 6 luni ale anului 2022 au fost calculate suplimentar la buget obligații fiscale aferente plăților salariale (cu excepția penalităților și amenzilor aplicate) în sumă totală de 7 596 372 lei sau cu **1 846 657 lei** mai mult comparativ cu perioada similară a anului 2021 inclusiv:

- la compartimentul impozitul pe venit au fost calculate obligații cu **620 317 lei** mai mult comparativ cu perioada similară a anului precedent, care pentru 6 luni ale anului 2022 constituie 1 944 560 lei, comparativ cu 1 324 243 lei pentru 6 luni ale anului 2021;

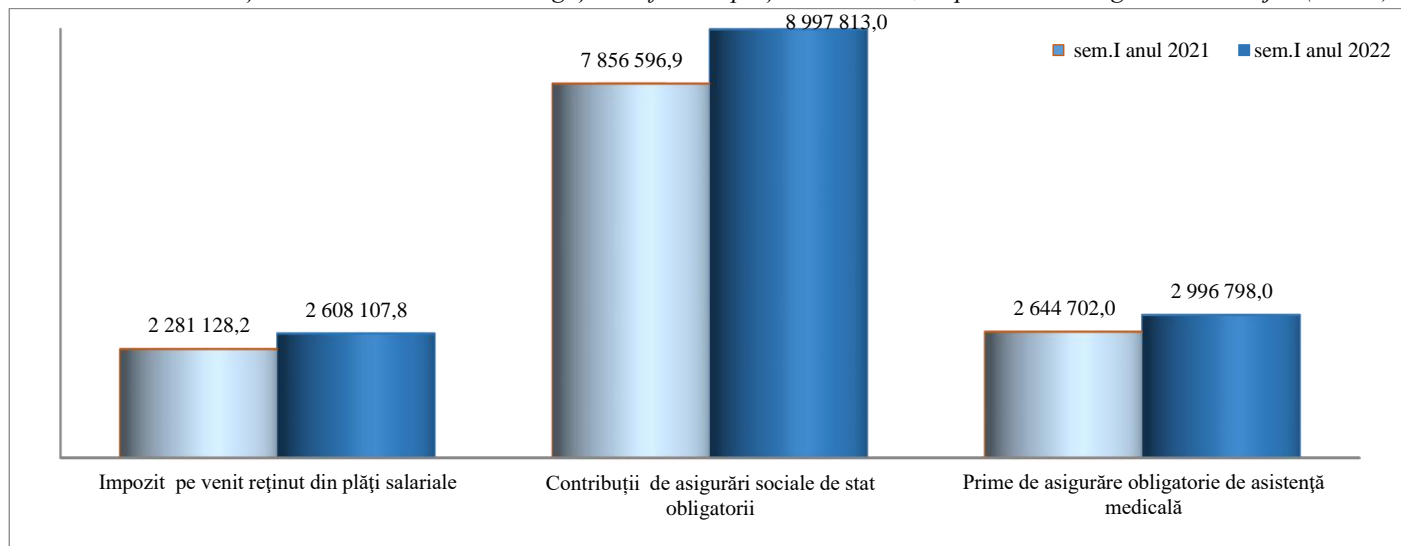
- suma contribuțiilor de asigurări sociale, calculate suplimentar la buget, aferente plăților salariale pentru 6 luni ale anului 2022 constituie 4 076 385 lei, comparativ cu 3 345 695 lei pentru 6 luni ale anului 2021 sau cu **730 690 lei** mai mult;

- suma primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală aferente plăților salariale în rezultatul controalelor fiscale pentru 6 luni ale anului 2022 constituie 1 575 427 lei, comparativ cu 1 079 777 lei pentru 6 luni al anului 2021 sau cu **495 650 lei** mai mult.

Calculările considerabile sunt datorate în mare parte aplicării metodelor și surselor indirecte de estimare în cadrul controalelor fiscale efectuate la contribuabili, având ca bază nereflectarea în deplină măsură/integrală, în evidența contabilă, documentele de evidentă și în dările de seamă a salariilor real achitate angajaților.

Pentru perioada semestrul I a anului 2022 numărul controalelor fiscale în cadrul cărora au fost constatate încălcări ale legislației în domeniul raporturilor de muncă (diminuarea fondului de salarizare și obligațiilor fiscale aferente) a constituit 98 de cazuri comparativ cu 176 de cazuri pentru perioada similară a anului precedent. Suma obligațiilor suplimentar calculate per caz de control rezultativ constituie pentru semestrul I al anului 2022 – 120 120 lei, comparativ cu – 61 995 lei pentru anul 2021.

Tabela nr.2 Evoluția încasărilor la BPN a obligațiilor aferente plăților salariale, se prezintă în diagrama de mai jos (mii lei)



Astfel încasările:

✓ la compartimentul impozitul pe venit din salariu, venituri la Bugetul public național administrate de SFS, au înregistrat o creștere cu **14.33 %** comparativ cu perioada similară a anului precedent, care constituie 2 608 107,8 mii lei pentru 6 luni 2022, comparativ cu 2 281 128,2 mii lei pentru 6 luni 2021.

✓ la bugetul asigurărilor sociale de stat obligatorii, au crescut cu **14.5 %** care constituie cu 8 997 813,0 mii lei pentru 6 luni 2022 comparativ cu 7 856 596,9 mii lei pentru 6 luni 2021;

✓ la bugetul asigurărilor obligatorii de asistență medicală au crescut cu **13.9 %** și care constituie 2 996 798 mii lei pentru 6 luni 2022 comparativ cu 2 644 702,0 mii lei pentru 6 luni 2021.

Ațiunile aplicate de către SFS pentru perioada anului 2022 sunt eficiente și urmează a fi realizate în continuare cu intensificarea măsurilor propuse în Planul DAL SFS2022.

Totodată, reieșind din impactul negativ al situației economice, Republica Moldova urmează să se confrunte cu creșterea inflației (la 31.83 % la situația din 25.07.2022 conform datelor oficiale ale Băncii Naționale a Moldovei), mărirea prețurilor care va afecta puternic societatea, considerăm că în perioada următoare accentul urmează a fi plasat pe consolidarea interacțiunilor între autoritățile responsabile de procesul de combatere a muncii ne(sub) declarate și intensificarea acțiunilor de conformare voluntară față de contribuabilii cu risc sporit de utilizare a muncii ne/subdeclarate.

Prin urmare, pe lângă măsurile de asigurare a schimbului de informații la nivel interinstituțional și îmbunătățirea mecanismului de funcționare a echipelor multidisciplinare urmează de sporit eficientizarea controalelor comune în vederea majorării probabilității de depistare a cazurilor de utilizare a practicilor informale.